

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1938 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss ändring av gällande bestämmelse angående tillsättande av underläkare vid vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 107 i första kammaren av herr *David Pettersson* och herr *Tjällgren* samt nr 198 i andra kammaren av herr *Hage m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta, att 13 § andra stycket i lagen den 22 juni 1928 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus måtte få följande ändrade lydelse:

»Underläkare tillsättes av medicinalstyrelsen genom förordnande på viss tid, som beträffande förste underläkare ej utan Konungens medgivande må understiga tre år eller överstiga fem år och beträffande annan underläkare ej överstiga tre år i sänder.»

13 § i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus har följande lydelse:

Vid lasarett eller sanatorium må jämte lasarett- eller sanatorieläkare underläkare anställas; dock må ny underläkartjänst ej inrättas utan medgivande av Konungen eller, efter Konungens förordnande, av medicinalstyrelsen. I ansökan om sådant medgivande skall uppgift lämnas om arbetets omfattning, de för tjänsten anslagna löneförmånerna och de villkor, som för deras åtnjutande ansetts böra uppställas.

Underläkare tillsättes av medicinalstyrelsen genom förordnande på viss tid, som ej utan Konungens medgivande må överstiga tre år i sänder.

Den i lagrummet medgivna dispensrätten har tillkommit för att möjliggöra tillsättande av biträdande lasarett- respektive sanatorieläkare på längre tid än tre år.

Jämlikt 1 § i kungörelsen den 22 juni 1928 angående tillämpning å enskilda, för vård av tuberkulossjuka avsedda anstalter av vissa bestäm-

melse om sanatorier och tuberkulossjukstugor (S. F. S. nr 304) skall anstalt av nämnda slag, för vars uppförande eller inrättande statsbidrag åtnjutits eller till vars drift statsbidrag utgår, i tillämpliga delar vara underkastad vissa bestämmelser i sjukhuslagen, bland andra 13 §.

I motionerna har med syftning på stadgandet i 13 § andra stycket sjukhuslagen anförts bland annat:

Omförmälda bestämmelse har i praktiken av medicinalstyrelsen tillämpats så, att underläkare i regel förordnas på tre år och efter utgången av denna tid icke erhåller omförordnande vid samma sjukhus. I vissa fall hava emellertid förordnandena gjorts kortare. Så har t. ex., när en andre underläkare efter två års tjänst blivit förste underläkare vid samma sjukhus, förordnandet å sistnämnda befattning inskränkts till ett år.

Den tillämpning medicinalstyrelsen i sistnämnda hänseende givit omförmälda bestämmelse har i flera fall varit till olägenhet för sjukhusen, och dessa hava därför sökt erhålla rättelse. Sålunda överklagade föregående år lasarettsdirektionen i Värnamo medicinalstyrelsens beslut att till förste underläkare vid lasarettet förordna förutvarande andre underläkaren vid samma lasarett på allenast ett år och icke som direktionen föreslagit på tre år. På hänvändelse från direktionens ordförande upptog svenska landstingsförbundets styrelse förevarande ärende till behandling och beslöt därvid avlåta en skrivelse till Kungl. Maj:t, vari styrelsen helt instämde i direktionens synpunkter samt hemställde, att Kungl. Maj:t ville taga under omprövning, huruvida förste underläkare må, även utan särskilt tillstånd, kunna förordnas för längre tid än tre år i sänder. Kungl. Maj:t beslöt emellertid lämna besvären utan avseende. — — — — —

Förevarande fråga är av stor principiell betydelse, och ett fortsatt tillämpande av nuvarande praxis är enligt vår mening ägnat att allvarligt försvåra sjukhusens möjligheter att lämna en i alla avseenden fullt kvalificerad vård. Då det ej visat sig möjligt att rätta till sagda praxis, torde enda utvägen vara att få tillstånd en ändring av de lagbestämmelser, som reglera underläkarförordnandenas längd. — — — — —

En dylik utökning har ovan ansetts motiverad ur sjukvårdens synpunkt. Att den för vederbörande lasarettsläkare är till fördel ligger i öppen dag. Det är också ett utbrett önskemål bland läkarna vid våra medelstora och mindre lasarett, att de beredas mera permanenta, fullt kvalificerade medhjälpare. Även ur underläkarnas egen synpunkt är det av betydelse, att tiden som förste underläkare icke i så hög grad som nu betraktas som en ren utbildningstid, ett förhållande som givetvis måste återverka vid lönesättningen. En fördel för dem är även den minskning i antalet förflyttningar av i regel gifta underläkare, som blir en följd av att förste underläkarna förordnas på längre tid.

Ett tillgodoseende av önskemålet om längre förordnanden för förste underläkare skulle även innebära större överensstämmelse med de principer, som för närvarande tillämpas beträffande provinsialläkarna. Dylik läkare medges i regel icke förflyttning till annat distrikt förrän han innehåft sin tjänst i fem år. Man har nämligen icke ansett det

lämpligt ur sjukvårdssynpunkt med alltför täta ombyten. Det synes då rimligt, att, när det gäller för lasarettsvården så viktiga befattningshavare som förste underläkare, dessa böra få innehava sina tjänster åtminstone tre år i följd, även om de erhållit sina meriter vid samma lasarett.

I fråga om de skäl, som i övrigt anförts till stöd för motionärernas yrkande, får utskottet hänvisa till motionen I: 107 och de därvid fogade bilagorna.

Beträffande det i motionen berörda ärendet rörande förordnande av förste underläkare vid lasarettet i Värnamo må här anmärkas, att jämlikt Kungl. Maj:ts beslut förordnandet skulle gälla — icke såsom enligt medicinalstyrelsens beslut under en tid av ett år från den 22 april 1937 — utan till och med utgången av juli 1938.

Vissa närliggande spörsmål hava i andra sammanhang dragits inför innevarande års riksdag. Sålunda hava herrar Myrdal och Sam Larsson i motionen I: 39 hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om läkarutbildningens reformering snarast måtte upptagas till grundlig utredning. I motionen har framhållits bland annat, att man vid utredningen borde beakta även utbildningen efter licentiatexamen å sjukhusen och söka utfinna, huru utbildningsplatserna skulle kunna på bästa sätt fördelas mellan olika kategorier, som behövde ytterligare utbildning.

Första kammarens första tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisats, har inhämtat utlåtanden över motionen av medicinalstyrelsen samt kanslern för rikets universitet, vilken i sin tur infordrat yttranden från de medicinska fakulteterna och de större konsistorierna vid universiteten i Uppsala och Lund ävensom från karolinska institutets lärarkollegium. Vidare har utskottet, efter att hava berett svenska läkar-sällskapet och Sveriges läkarförbund tillfälle att till utskottet inkomma med yttranden över motionen, från dessa sammanslutningar fått mottaga yttranden i ärendet. Sveriges läkarförbund har vid sitt yttrande fogat utlåtande från Sveriges yngre läkares förening och genom sistnämnda förening inhämtade utlåtanden från de medicinska studentföreningarna i Stockholm, Uppsala och Lund. Utskottet har i sitt utlåtande (nr 10) över motionen uttalat, att det, då samtliga i ärendet hörda myndigheter och sammanslutningar livligt tillstyrkt bifall till den av motionärerna gjorda framställningen, torde få anses vara ett allmänt önskemål i initierade kretsar, att åtgärder i motionens syfte vidtoges. Utskottet ansåge sig på grund härav böra tillstyrka, att en utredning av den i motionen berörda frågan måtte komma till stånd. Till de i ärendet framkomna förslagen till frågans lösning hade utskottet icke ansett sig kunna eller

böra taga någon ställning. Utskottet har hemställt, att första kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om läkarutbildningens reformering snarast upptoges till allsidig utredning. Första kammaren har bifallit utskottets hemställan.

Vidare har i två likalydande motioner, I: 8 av herrar Undén och Linder samt II: 12 av herr Holmbäck, hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om verkställande av utredning angående de yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden samt att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Motionerna hava behandlats, den förstnämnda av första kammarens första tillfälliga utskott (utlåtande nr 8) och den sistnämnda av andra kammarens andra tillfälliga utskott (utlåtande nr 4), vilka efter hörande av medicinalstyrelsen och vissa sammanslutningar tillstyrkt motionärernas hemställan. Kamrarna hava sedermera godkänt utskottens utlåtanden.

Utskottet.

Enligt den i det föregående återgivna bestämmelsen i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus skall underläkare vid sådant sjukhus tillsättas på viss tid, som ej utan Konungens medgivande må överstiga tre år i sänder. Detta stadgande har av medicinalstyrelsen tillämpats så, att tiden för förordnande att tjänstgöra under samma chefläkare i allmänhet och då det icke gällt förordnande såsom biträdande lasarettsläkare inskränkts till sammanlagt tre år. Medicinalstyrelsen torde därvid särskilt hava tagit hänsyn till önskvärdheten av att bereda underläkarna en mera mångsidig utbildning än som eljest skulle bliva möjligt.

Mot medicinalstyrelsens praxis i förevarande hänseende, såvitt angår förste underläkaretjänsterna, har kritik riktats från olika håll, bland annat av direktionerna och överläkarna vid vissa lasarett. Därvid har framhållits, att det icke endast ur underläkarnas personliga synpunkter utan även och framför allt med hänsyn till sjukvårdens intressen måste anses lämpligt med mera långvariga förordnanden på dessa tjänster. Genom en dylik anordning skulle även vinnas större överensstämmelse med de principer, som tillämpas i fråga om provinsialläkares förflyttning från ett distrikt till ett annat.

I förevarande motioner har yrkats sådan ändring i sjukhuslagen, att förste underläkare skall förordnas för tid ej understigande tre år eller överstigande fem år. Däremot åsyfta motionärerna icke någon förlängning av den tid, för vilken övriga underläkare förordnas. Även enligt utskottets mening tala beaktansvärda skäl för att förste underläkare böra få kvarstå i tjänst vid samma sjukhus under längre tid än nu

ofta är fallet. Det föreliggande spörsmålet torde emellertid för sin lösning kräva en närmare utredning, och utskottet finner sig därför icke för närvarande böra tillstyrka en lagändring i berörda hänseende. De förslag, till vilka denna utredning kan föranleda, torde, därest de ifrågasatta utredningarna av vissa närliggande frågor komma till stånd, icke böra undanskjutas, till dess resultatet av sistnämnda utredningar föreligger, utan böra såvitt möjligt framläggas för nästkommande års riksdag.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, i anledning av förevarande motioner, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa skyndsamt utredning av frågan, huruvida den tid, för vilken förste underläkare kan utan särskilt tillstånd förordnas, må kunna utsträckas, samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kan föranleda; samt

B. att motionerna, i den mån de icke blivit beaktade genom vad utskottet ovan under A. hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 maj 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Hagman**, *P. Sandström*, *Heiding*, *Olof Carlsson*, *Elon Andersson*, *Sten* och *Ekströmer**;

från andra kammaren: herrar *Hage*, *Hallagård*, *Molander**, *Sandström* i *Härnösand**, fru *Nordgren** samt herrar *Thorell*, *Holm* och *Barnekow*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.